

geestenwereld de rol laten, die in de Schrift aan haar wordt toegekend. Doet men daarentegen, wat zooveel ook onder de geloovigen zoo geheel ten onrechte doen, en leest men heel de Schrift door over engelen en demonen heen, als ging van hen geen wezenlijke macht en heerschappij uit, dan natuurlijk wordt ook de Openbaring van Patmos geheel onverstaanbaar voor ons. Het wordt dan al heilige phantasie zonder wezenlijkheid, beeldentaal met boeienden klank, maar zonder meetellenden inhoud, en heel de Volclading is een strooming die ten slotte verloopt in 't zand.

Dr. A. K.

„Die door de hemelen door- gegaan is“.

Dewijl wij dan eenen grooten
Hoogepriester hebben, die door
de hemelen doorgegaan is,
namelijk Jesus den Zoon Gods,
zoo laat ons deze belijdenis
vasthouden. Hebr. 4 : 14.

Tuschen de hemelvaart van Jesus en de uitstorting van den Heiligen Geest op den Pinksterdag verliepen tien dagen. Dit drukt uit, dat Jesus niet op denzelfden dag, waarin hij ten hemel opvoer, den troon daarboven bereikte, die hem bereid was. Het opvoeren ten hemel liep niet in een enkel oogenblik af. Het duurde, en dat duren van de hemelvaart geeft de Schrift ons weder in deze gedachte, dat Jesus „door de hemelen doorgegaan is“.

Men sprak in Israel veel over zeven hemelen, de éne boven de anderen, in dien zin, dat Gods woonplaats in den allerhoogsten hemel werd ondersteld. En dat deze voorstelling niet geheel uit de lucht is gegrepen, blijkt wel uit wat de apostel Paulus verhaalt van wat hem overkomen is, toen hij in een visioen „opgetrokken is geweest tot in den derden hemel“ (2 Cor. 12 : 2), en daarna zelfs nog hooger „tot in het paradijs“ (vs. 4), en dat hij daar gehoord heeft onuitspreklijke woorden, die het een mens niet geoorloofd is te spreken. De waarheid die hieraan ten grondslag ligt, spreekt ook in de Tabernakel en Tempel. Mozes tocht heeft dien Tabernakel en Salomo heeft den Tempel niet naar 't eigen plan van den bouwmeester gemaakt, maar naar een door God getoond voorbeeld of model. Van Mozes heet 't met zoovele woorden, dat God hem in den berg „het voorbeeld“ getoond had, (Exod. 25 : 9) en van Salomo wordt ons bericht, dat David vóór zijn sterven aan Salomo het bouwbestek gaf, „dat hij zelf door den Geest ontvangen had“ (1 Koen. 5 : 12, 23).

Hierbij tot de diepte der zaak door te dringen, is ons niet doenlijk. Meer dan ons geopenbaard is, weten we niet. Doch zoo veel staat dan toch vast, dat er in de hemelen een heilig terrein is, waar de majesteit des Heeren Heeren zich op 't lusterrijkst openbaart; dat dit als de hoogste hemel geldt; en dat de Christus in dien hoogsten hemel aan de Rechterhand Gods zit.

Hier mogen we niet over heen loopen, of we verliezen Jesus' menscheelike natuur; daarmede de denzbaarheid van zijn vleeschwording; en tengevolge hiervan den Middelaar. Laat de Schrift geen zweem van twijfel over, of Jesus is in zijn menscheelike natuur ten hemel gegaan, dan volgt hieruit met noodzakelijkheid, dat Jesus zich op een bepaalde plek, dat Jesus zich ergens bevindt, en dat die plek of plaats aanwijsbaar moet zijn. Tegen alle oververgeestelijking moeten we daarom op onze hoede zijn. Het verheerlijkte lichaam, waarin Jesus nu zich bevindt, gaat zeer zeker den aard en de beperktheid van onze aardse lichamen zeer verre te boven. Ook wij zullen eens uit dit laagstaande aardse in het heilige lichaam overgaan. Maar hoe hemelch-verheerlijkt men zich dit hemelch lichaam van Jesus ook denke, toch is er geen twijfel toelaatbaar, of ook het verheerlijkte lichaam van Jesus blijft een creatuurlijk karakter behouden, en is stoffelijk van aard; dit stoffelijk dan altoos in verhouding tot den Geest. En met het oog hierop nu heet 't dan ook, dat Jesus „de hemelen doorgegaan is“.

Waar sprake is van den Heiligen Geest, denken we aan geen weg die wordt afgegaan, noch aan zekeren tijd dien het aflopen van den weg duurt. Bij Jesus' menscheelike natuur daarentegen is die weg nooit weg te denken, en draagt onze voorstelling altoos om zekeren tijd en duur. En zoo nu heet 't dan ook, dat Jesus niet van den Olijfberg als in één oogwenk tot den Troon optoogt, maar dat het gaan daartoe zekeren duur vordert; dat er een weg voor was te doorlopen; en dat dit was: een door de hemelen, de één voor, en de andere daarna, doorgaan.

Natuurlijk beduidt dit niet, dat we hierbij te denken zouden hebben aan een doorloopen van den onmetelijken afstand, die de verstaande starren van onze aarde scheidt. Wie zich eenigzins een denkbeeld vormt van de bliksemnelheid waarmee het licht zich voortbeweegt, en daarbij weet, dat er starren zijn van waar het licht honderden van jaren gebruikt om ons te bereiken, voelt terstond, dat we tegenover zulk een afstand met de tien dagen, die tuschen Hemelvaart en Pinksteren liggen, niets vorderen zouden. Het Firmament dat wij kennen, is niet anders dan de alomvattende sfeer, waarin ook de hemelen, als de woonsteden van God en zijn engelen, als ware het opgenomen zijn, maar zóó dat deze hemelen een geheel eigen bestand hebben, en wel een bestand zoozeer van eigen aard en soort, dat het beeld, het model, het voorbeeld van Tabernakel en Tempel in onze menscheelike verbeelding het wezenlijke als in afschaduwing weergaf.

Vandaar de hoogheilige betekenis, die in beide gebouwen de indeling van Voorhof, van 't Heilige en van 't Heilige der Heiligen had. Het ging al dieper, 't werd al heiliger, en eerst in 't allerheiligste werd de tegenwoordigheid Gods openbaar. Alleen nu de Hoogepriester schreed uit den Voorhof naar het Heilige der Heiligen, en ging dan door het Heilige en door het Voorhangsel. En met terugslag hierop nu wordt van onzen hemelchen Hoogepriester gezegd, dat hij van deze aarde, als uit den Voorhof, doorging en doorschreed door het Heilige en het Voorhangsel, d.i. door de eerste hemelen, om altoos te verschijnen voor het aangezicht Gods. Van afstanden, die te doorloopen waren, noch van snelheden, waarmee dit plaats greep, weten we daarbij ook maar iets. De Heiligste hemel, waar Gods Troon is, kan veel dicht bij ons zijn, dan de verste vaste ster, en ook de snelheid van beweging kan bij het

hemelche verheerlijkte lichaam alles te boven gaan, wat wij van snelheden meten konden. Hoofdzak is en blijft maar, dat de Hemelvaart van Jesus zich voor ons niet in een gedachtenbeeld vervluchtige, maar volle realiteit blijve, en dat we, met onzen Heiland in gemeenschap verkeerend, niet in onze verbeelding handelen van een Jesus gelijk hij eens op aarde met de discipelen omwandelde, maar in onze gedachten en in onze gebeden en in onze lofsangen wel waarlijk te doen hebben met een verheerlijkten Heiland, die de hemelen doorgegaan is, nu zit ter rechterhand Gods, en gezeten op den troon der heerlijkheid, ons kent, met ons van doen heeft, voor ons bidt, en ons beschermt.

Zoo alleen blijft het heilige in Jesus ons aangrijpen, en juist dit is 't, waar ons geloof zoo onafwijsbare behoefte aan heeft. Bij het verheffen onzer ziel naar den Drieëenigen God heeft de gedachte aan de Heiligheid iets dat ons neerdrukt, terugwerpt en benaamt. Wie dit niet gevoelt, heeft nooit Gods heiligheid verstaan, door het niet verstaan van Gods heiligheid zijn zonde nooit bekend, en door kennis aan zondebesef, nooit den dorst naar genade voelen werken. Dat is de toestand van den onbekeerde, die bijna hulselijk met zijn God omgaat, en er niets van merkt, wat afstand hem in zijn onheiligheid van den Heilige afscheidt. Van verzoening begrijpt daarom de onbekeerde niets. Al wat op verzoening doelt, is voor hem taal zonder zin.

Maar sloeg dit om, begon het besef van Gods heiligheid u te verschrikken, en bracht dit u voor Jesus op de knieën, dan staat ge weer op andere wijs aan het gevaar bloot, dat ge uw Heiland, als we zoo zeggen mogen, derwijls familiair in uw gewone leven intrekt, dat Jesus als onzer één wordt, en de heiligheid in hem verdonkert.

Maar dit juist snijdt nu de Hemelvaart af. Paulus sprak het zoo helder uit, dat hij Jesus nu niet meer naar 't vleesch kent. En zoo ook moet 't voor ons wezen. Hij is de hemelen doorgegaan. Hij is ingegaan in den hemelchen Tempel. Geen voorhangsel is nu tuschen hem en den drieëenigen Heiligen God. Zoo is alles aan Jesus heilig, en kan alleen het heilige ook in ons met hem gemeenschap hebben. Vandaar dat de Christenheid altoos bij het Kruis zich neerzet, als ze ziel en sinnen tot Jesus wil opheffen. Eerst naar het Kruis, bij het Kruis de verzoening ervaren, en eerst dan, als ge u verzoend voelt, u opheffen naar uw Heiland, die in zijn volstrekte heiligheid schittert in den Hooge.

Hij is de hemelen doorgegaan. De gemeenschap met Jesus is voor u niet meer op aarde te vinden. Veelver van deze aarde moet gij ziel en sinnen naar boven opheffen. Eerst als ge uzelf in Golgotha gebelijkt weet, kan de heilige Middelaar in zijn heiligheid u de ziel verkwikken door een hoogere genade.

Hij gieg de hemelen door in 't verheerlijkte lichaam. Dat kent gij nog niet. Maar toch ook gij zult die hemelen nu reeds doorgaan met uw geestelijk besef, om uw Heiland in den hemel te ontmoeten. En dan sal 't liefdegemeenschap zijn tuschen den Heiland en de ziel die 't heil geniet mag.

Dr. A. K.

Amsterdam, 17 Mei 1912.

Onze opmerking naar aanleiding van de pogingen door den modernen Kerkeraad te Boskoop aangewend, om den orthodox geworden predikant Dr. Tuinstra te bewegen zijn ambt neer te leggen, dat zulk een daad o. i. alleen dan geoorloofd zou zijn, wanneer heel de gemeente toonde van de prediking van het Evangelie afkeerig te wezen, heeft bij sommigen in de Hervormde Kerk bevreemding gewekt. Dr. Coolma, predikant bij de Hervormde Kerk te Groningen, noemt in het *Groninger Kerkblad* dezen raad zelfs „ondoordacht en onvoorzichtig“ en oordeelt, dat in deze geen enkel getal en geen enkel percentage den doorslag geven mag, maar dat een predikant dan den moed moet hebben desnoods alleen tegenover allen te staan.

Nu heeft Dr. Coolma vermoedelijk ons artikel zelf niet gelezen, maar is hij alleen afgestaan op een minder juist persverslag. Waar hij uit ons artikel citeert, laat hij de woorden weg, waarop juist alle nadruk viel: *Zijn roeping en plicht om juist wezen om in deze gemeente van Christus het Evangelie te prediken*, en haalt alleen de slotwoorden aan: *wanneer dan blijken zou dat heel de gemeente hem verwierp, zou er eerst aanleiding voor hem kunnen zijn om heen te gaan*. Er was dus geen sprake van, dat we Dr. Tuinstra den raad zouden gegeven hebben om thans reeds, wanneer de gemeente verklaarde met den Kerkeraad in te stemmen, zijn dienstwerk neer te leggen. Hij zelf heeft mede, doordat hij vroeger in modernem zin predikte, de gemeente op een dwaalspoor gebracht, en het is zeker in de eerste plaats zijn roeping, om te trachten de gemeente weer voor het Evangelie te winnen.

Eerst wanneer blijkt dat dit onmogelijk is, achten we, dat er van heengaan sprake zou kunnen wezen. En we schreven dit niet „ondoordacht“, maar omdat we dachten aan den raad, dien Christus zelf aan zijn discipelen heeft gegeven, toen hij hen uitzond om het Evangelie onder Israël te prediken: „Zoo wie u niet zullen ontvangen noch uwe woorden hooren, gaat uit van diezelfde stad en schudt het stof uwer voeten af“. Zeker zal men met de toepassing van dit woord van Christus, ook om het ontzaglijke oordeel, dat daarna volgt over zulk een plaats, die het Evangelie verworpen heeft, uitermate voorzichtig moeten wezen. Maar het woord van Christus toont toch, dat er een oogenblik komen kan, waarop zijn discipel verplicht kan worden met de prediking van het Evangelie op te houden. En het is op dat woord van Christus, dat we doelden, toen we schreven, dat het de roeping van dezen predikant was, eerst het Evangelie te prediken; maar wanneer de gemeente in haar geheel bleek die prediking te verwerpen, dan dan de vraag kon opkomen, of hij niet beter deed met heen te gaan.

Maar ook afgezien van dit hoogernstig woord van Christus zelf, spreekt het wel vanzelf, dat wanneer heel de gemeente weigert naar de prediking van een predikant te luisteren en hem alleen in de kerk

laat staan, zulk een predikant zijn dienstwerk op die plaats niet langer voortzetten kan. Het mag zeer heroiek klinken, dat hij dan desnoods alleen tegenover allen moet durven staan, maar in de praktijk zou dit hierop neerkomen, dat hij elken Zondag weer naar zijn pastorie kon terugkeeren, omdat er geen hoorders in de kerk waren.

Tusschen heeft deze beschouwing van het onderhavige geval alleen theoretische beteekenis, want naar de kerkelijke bladen melden, is er te Boskoop in de Hervormde Kerk wel degelijk nog een groep „orthodoxen“, die dusver in de Evangelisatie saamkwam. Dr. Schokking gaf in de *Gereformeerde Kerk* aan deze broeders reeds den uitnemenden raad om Dr. Tuinstra te steunen, nu hij openlijk verklaard heeft niets te willen prediken dan Jesus Christus en dien gekruisigd. En voor Dr. Tuinstra zal het zeker de rijkste voldoening wezen, wanneer hij de gemeente, wier predikant hij is en blijft, tot dien Christus terug mag brengen.

Over de belijdenisvraagstuk te Dordrecht, waarop we een vorig maal de aandacht vestigden, bevatten de kerkelijke bladen der Hervormde Kerk thans nadere inlichtingen, die nog sterker aan het licht doen treden, hoe scherp de verhoudingen tuschen modernen en orthodoxen zijn.

Naar thans blijkt, is de zaak bij het Classicaal Bestuur niet aanhangig gemaakt door de moderne ouderlingen, die door Dr. Keller „niet“ bevestigd werden verklaard, maar door blijkaar orthodoxe gemeentelieden, die deze ouderlingen hebben aangeklaagd, omdat het niet aangaat, „dat toekomstige kerkeraadsleden er ieder een bijzondere opvatting op na houden“, waarvan „totale ongebondenheid“ het gevolg zou wezen. Het Classicaal Bestuur heeft naar aanleiding van deze aanklacht een Commissie naar Dordrecht gezonden, die de betrokken ouderlingen „gehoord“ heeft, en op grond van de toen door deze ouderlingen afgelegde verklaringen, heeft het Classicaal Bestuur het volgende vonnis geveld:

„Overwegende, dat de ouderlingen in verband met hun roeping, uitgedrukt in Art. 11 Alg. Regl. belast zijn met de handhaving van de leer der Herv. Kerk en wat hun belijdenis betreft volgens Art. 3 al. 4 Syn. Regl. Kerkeraden onbetrouwelijk behooren te zijn; „dat in elk geval tot die belijdenis behoort hetgeen uitgedrukt wordt in Art. 39 Regl. Godsdiens Onderrwijs, met name genoemd in Art. 3 Regl. Kerkelijk Opzicht en Tucht, en dat, wat genoemd E. Bachman betreft, uit zijn nadere verklaring duidelijk gebleken is, dat zelfs de belijdenis verrat in Art. 39 Regl. Godsdiens Onderrwijs niet langer de zijne is, daar hij immers erkent niet te geloven in Jesus Christus, Gods eeniggeboren Zoon, onzen Heer; „acht het ingebrachte bevestigend; „verklaart genoemd E. Bachman in openbare strijd met den geest en de beginselen van de belijdenis der Ned. Herv. Kerk (Art. 3 Regl. Kerkelijk Opzicht en Tucht) en derhalve derisipelijk in belijdenis (Art. 3 al. 4 Regl. v. d. Kerkeraden) en verklaart hem naar Art. 4 Regl. Kerkelijk Opzicht en Tucht voor onbepaalden tijd vervalien van de bevoegdheid tot het aanvaarden van kerkelijke bedieningen.“

Niet alleen is dus verklaard, dat de niet-bevestiging dixer ouderlingen juist was geweest, maar de betrokken ouderling is zelfs voor onbepaalden tijd vervalien verklaard van de bevoegdheid om eenig kerkelijk ambt te aanvaarden.

Oagetwiffeld wint dit vonnis daardoor aan beteekenis. Het grijpt nog veel dieper in, dan we aanvankelijk meenden. Want een zoo krasse uitspraak over de modernen is, zooveel we ons herinneren kunnen, nog nooit door een Classicaal Bestuur gedaan.

Niet zonder belangstelling wachten we dan ook den verdere loop van dit proces af. Het Provinciaal Kerkbestuur van Zuid-Holland, dat thans welgeroepen zal worden in deze zaak uitspraak te doen, is in „orthodoxe handen“, en we zijn zeer benieuwd, of dit Bestuur het vonnis van het Classicaal Bestuur bevestigen zal. Zoo ja, dan krijgt het kracht van gewijsde en kan het door de Synode alleen „wegens schennis of verkeerde toepassing der Reglementen“ vernietigd worden.

Nu is het zeker juist, wat Dr. de Lind van Wijngaerden in het *Gereformeerde Weekblad* opmerkt, dat het een meten met twee maten is, dat men den modernen predikant te Dordrecht ongemoeid laat, wiens prediking natuurlijk veel meer kwaad doet dan de invloed van deze moderne ouderlingen; maar toch willen we in dezen strijd tuschen modern en orthodox niet te veel critiek op de orthodoxen oefenen. Het blijft een daad van moed en trouw, dat de orthodoxe gemeentelieden te Dordt geprotesteerd hebben tegen de bevestiging van deze moderne ouderlingen. En de uitspraak van het Classicaal Bestuur, dat deze klagende broeders in het gelijk stelde, heeft daarom ook voor ons hooge beteekenis.

Gelijk we een vorig maal aantoonde, is de voorstelling, die Dr. Kromsigt van de wording der Vrije Kerk-idee gaf, historisch niet juist.

De Vrije Kerk-idee is niet, gelijk door hem beweerd werd, te danken aan het Independentisme, maar aan het machtige Reveil, dat in de eerste helft der voorgaande eeuw overal leven bracht in de dorre doodsbeenderen en weer een heilige bezieling onder de volkeren deed uitgaan. Uit dat Reveil, niet uit een kerkrechtelijk stelsel, is de Vrije Kerk in Zwitserland, Frankrijk en Schotland voortgekomen. Het was overal het nieuw ontwakend geestelijk leven, dat niet langer vrede kon hebben met een Staatskerk, waaruit de Belijdenis was weggenomen, waar het Koningschap van Chris-

tus werd geloofchend en waar de prediking van het zuivere Evangelie werd gemist. De naam *vrije Kerk* zelf duldde aan, wat het doel van deze Kerk was. Men wilde vrij zijn van Staatsoverheersching, niet om aan de willekeur van het subjectivisme zich over te geven, maar om Christus te kunnen gehoorzamen. En dat deze Kerken, wel verre van in Independentistische geest zich te organiseren, juist omgekeerd voor de Calvinistische Kerkorganisatie kozen, toonde ons het uitdrukkelijk getuigenis van Dr. Rieker, wiens gezag in deze zaken ook door Dr. Kromsigt wel niet betwifeld zal worden.

Evenzeer vergist Dr. Kromsigt zich, wanneer hij meent, dat de Vrije Kerk-idee op zich zelf staan zou tegenover wat hij noemt de Gereformeerde Volkskerk-idee. *Vrije Kerk* staat tegenover *Staatskerk*, maar niet tegenover *Volkskerk*. Het is daarom ook ten eenenmale onjuist, wanneer Dr. Kromsigt de voorstelling geeft, alsof hier in Nederland de tegenstelling *Vrije Kerk of Volkskerk* den stijd der geestene beheerschen zou. In Nederland bestaat geen Staatskerk, verklaart de Overheid dat alle kerkgenootschappen gelijke rechten voor de wet hebben, en oefent de Regeering rechtstreeks geen den minsten invloed op de regeering der Kerken uit. Zooals het woord *Vrije Kerk* historisch is opgekomen, d. w. z. als Kerken, die een eigen autonomie hebben en geheel vrij staan tegenover den Staat, kan van alle Kerken in Nederland worden gezegd, dat zij *Vrije Kerken* zijn. Niet alleen de Gereformeerde Kerken, maar evenzeer de Hervormde Kerk is een *Vrije Kerk*, en ditzelfde geldt evenzeer van de Roomsche Kerk, de Lutherse Kerk en welk Kerkgenootschap ook. Zoodra in een Staat de Staatskerk en daarmede de suprematie van den Staat over de Kerk wordt opgeheven, vervalt de tegenstelling tuschen *Vrije Kerk* en *Staatskerk* vanzelf, want waar geen Staatskerk is, zijn alle Kerken vrij. Dat men in Zwitserland, Frankrijk en Schotland van Eglise libre of Free Church spreekt, is, omdat in deze landen nog altoos een officieel Staatskerk bestaat, die door den Staat wordt bevoorrecht en min of meer geregeerd. In een land, waar zulk een Staatskerk niet bestaat, zou de naam *Vrije Kerk* een dwaasheid wezen en is hij onzerzijds dan ook niet gebruikt. Het voorbeeld van de Universiteiten kan dit het best duidelijk maken. Wij noemen onze Calvinistische Hoogeschool een *Vrije Universiteit*, omdat ze in tegenstelling met de Rijksuniversiteiten niet van den Staat uitgaat. Maar gesteld, dat de Regeering verklaarde dat het haar taak niet langer was, Hooger Onderwijs te doen geven; dat zij daarom den band met de Rijksuniversiteiten verbrak, en deze autonome en zelfstandige universiteiten werden, gelijk ze dit in de Middeleeuwen zijn geweest, — dan zou de naam *Vrije Universiteit* geen ralsion d'être meer hebben, want alle Universiteiten waren dan „vrij“ geworden. En zoo is het nu ook hier. In Nederland is na de Bataafische Republiek de Staatskerk officieel afgeschaft en zijn alle Kerken voor de wet gelijk geworden. En wel heeft Koning Willem I, hoewel de Grondwet hem daartoe geen de minste bevoegdheid schonk, over de Gereformeerde Kerken een zeker zeggenschap trachten uit te oefenen en haar een organisatie opgelegd, die haar voor een goed deel van den Staat toch weer afhankelijk maakte, maar deze afhankelijkheid van den Staat hield in 1857 op, toen de Hervormde Kerk is „vrijgemaakt“. Wanneer men toch spreekt van de „vrijmaking“ der Kerk, dan wordt hiermede niet bedoeld de vrijmaking tegenover den Staat, maar tegenover de Synodale hiërarchie. In dien zin nu wil Dr. Kromsigt evenals wij een „vrijmaking van de Kerk“, want hij stelt op den voorgrond de *voorgeschiede der Kerk*, die juist ten doel heeft, om aan de overheersching van deze Synodale en Classicale besturen te ontkomen en de Kerk weer zich zelf te laten regeren naar de ordinaantien van Gods Woord. Hoe en in welken zin men het woord *Vrije Kerk* ook neemt, gaat het dus niet aan, te zeggen, dat de tegenstelling tuschen *Vrije Kerk* en *Volkskerk* bij ons de wederzijdsche positie beheerscht. Bedoelt men het woord *Vrije Kerk* in dien zin, zooals deze naam overal gebruikt wordt en gekijkt werd door het taalgebruik, als *vrij van den Staat*, dan is de Hervormde Kerk, waartoe Dr. Kromsigt behoort, evenzeer een *Vrije Kerk* als onze Kerken en zou zijn strijd tegen de *Vrije Kerk-idee* eigenlijk willen zeggen, dat hij terug wilde keeren naar de dagen onzer Republiek, toen de Gereformeerde Kerk de *publieke*, door den Staat erkende en geprivilegieerde Kerk was, maar een Kerk die deze voorrechten dan ook betalen moest door een in menig opzicht smadelijke afhankelijkheid van wat de Staat wilde. Is dit metterdaad zijn bedoeling, wat we kwalijk kunnen geloven, dan is de naam *Vrije Kerk* juist door hem gekozen, maar dan gaat zijn strijd ook niet tegen de Gereformeerde Kerken, maar tegen de staatsinrichting, die voor ons land geldt. Neemt met het woord *Vrije Kerk* daarentegen in den zin, dien het woord in ons land gekregen heeft, als een Kerk die vrij is niet van den Staat — wat alle Kerken zijn — maar van de Synodale hiërarchie, dan is het zeker juist, dat de Gereformeerde Kerken alleen *Vrije Kerken* zijn, terwijl de Hervormde Kerk die vrijheid mist; maar dan meenen we in Dr. Kromsigt zelf een warm medestander te hebben, wanneer we voor de vrijmaking van de geheele Kerk pleiten.

Het gebruik van den naam „*Vrije Kerk*“ is in ons land dus metterdaad misleidend. Zal een leuze, waaronder men optrekt, scheiding brengen in de verwarde geleerden, dan moet ze helder, duidelijk en voor geen misverstand vatbaar wezen; dan moet ze een welomschreven doel aanwijzen en den weg afbakenen, die tot dit doel leiden

moet. Dat nu doet de leuze: *geen vrije Kerk*, niet, want we betwijfelen of Dr. Kromsigt of wat zijner medestanders ook van de *vrije Kerk-idee*, die in ons land van alle Kerken geldt, tot de *Staatskerk* zou willen terugkeeren.

Onze inzender, die ons over de Gezangen-quaestie Interrumpeerde, heeft nog een woord op het hart. Ook ditmaal willen we hem gaarne gelegenheid geven, dat woord uit te spreken, maar daarmede breken we dan ook de discussie over dit onderwerp af.

Hij schrijft ons:

Hoogerwaarde Hooggeleerde Heer!
Woorden, afschoon naar den vorm proza, zijn dikwijls poëzie, terwijl woorden, in den vorm van gedicht gegeven, zeer prosaisch kunnen zijn. Zoo nu bedoelde ik in mijn vorig schrijven, dat in het N. T. gedachten schuilen, die in onze kerkgezangen zouden moeten voorkomen, maar dan overgebracht in den bij ons gangbaren sangvorm. Ik had niet in de eerste plaats het oog op hetgeen reeds als lofsang in het N. T. voorkomt, zooals de lofsang van Maria, maar fragmenten, die er voor te grijpen zijn, zooal in de Evangelien als in de Brieven.

Een hooggeleerde weerspreken is voor een gewoon mensch ongetwijfeld een stout stuk, en toch durf ik dit o. a. bestaan, waar u zegt, dat „het lied der gemeente altoos gebed tot God is“, en ook, dat „de lofsang niet anders is dan een gezoogen gebed“. De psalmen zelve leeren ons dit wel anders. Immers Ps. 29, 96, 103, 117, 118, en 145 tot en met 150 zijn lofsangen zonder gebed. Ps. 1, 34, 37 en 78 zijn lofsangen zonder gebed. Ps. 18 en 23 zijn verhalend zonder gebed. Ps. 73, 91 en 107 zijn lofsangen verhalend zonder gebed. Overigens is het waar, dat zeer veel psalmen gebeden zijn, soms ook met lofsang, leering of verhaal.

Ik kom dan tot de conclusie, dat de psalmen van het O. T. zijn gebeden, leerlichten, lofsangen en verhalen of gemengd. Voor dergelijke psalmen nu geeft het N. T. zeer veel stof.

Vanwaar ik o. a. de volgende twee onberijmde N. T. psalmen heb, doet er op dit oogenblik niet toe, doch ik geef ze hier als voorbeeld, ook om te doen zien, dat men bij verwaarloosing van het rijm dicht bij den tekst kan blijven.

I.
(Naar Filipp. 4 : 18, 19 en 20).
Welriekend is de reuk
Van elk vrijwillig offer,
Dat men den Heere brengt;
Wat men aan Jesus' broed'ren doet,
Is Hem gedaan.
Z'is Gode welbehagelijk,
De lieflijk offerande,
Die vrucht is van 't geloof:
Wat men aan Jesus' broed'ren doet,
Is Hem gedaan.
God zal naar zijnen rijkdom
Den nooddrift steeds vervullen
Van al zijn offeranden:
Wat men aan Jesus' broed'ren doet,
Is Hem gedaan.
Aan onzen God en Vader,
Die in ons hart doet flik'ren
De schoone liefdevlam,
Zij heerlijkheid in eeuwigheid,
Ja, amen, ja.

II.
(Naar Marc. 9 : 43—48).
Indien uw hand u ergert,
Houw af die hand!
't Is beter u vernietigen
Het leven in te gaan
Dan onverminkt
Naar 't helsche vuur,
Alwaar de worm niet sterft
En 't vuur niet wordt gebluscht:
Houw om uws zelfs wil af die hand!
Indien uw voet u ergert,
Houw af dien voet!
Geen kerpelheid belet
U 't leven in te gaan,
Maar ergernis
Voert naar den pool,
Alwaar de worm niet sterft
En 't vuur niet wordt gebluscht:
Houw om uws zelfs wil af dien voet!
Indien uw oog u ergert,
Trek uit dat oog!
't Is beter met één oog
Het leven in te gaan
Dan in 't beest
Der twee ter hel,
Alwaar de worm niet sterft
En 't vuur niet wordt gebluscht:
Trek om uws zelfs wil uit dat oog!

U zegt ook: „de voorstanders van de psalmen gaan uit van de gedachte, dat God gedienst moet worden, zooals Hij zelf ons in zijn Woord bevelen heeft“. Maar welk geloovig christen zou anders willen? God echter heeft nergens bevelen, dat wij niet anders dan psalmen zouden zingen + de tien gezangen, die achter de psalmen in onze kerkenboeken voorkomen. In tegendeel. Ons wordt in Ef. 5 : 19 bevelen, onder elkander te spreken met psalmen, lofsangen en geestelijke liederen, zingende en psalmende den Heere in ons hart. Ditzelfde wordt ons ten tweeden male bevelen in Col. 3 : 16. Daar zegt God tot ons: Leert en vermaant elkaar met psalmen en lofsangen en geestelijke liederen, zingende den Heere met aangenaamheid in uw hart.

Ziedaar wat God ons beveest aangaande Hem te dienen in ons zingen. Willen we nu bij onze psalmen nog lofsangen en geestelijke liederen, dan zullen we, dunkt mij, het veiligst gaan, wanneer we woorden uit het N. T. voor kerkgezag geschikt maken evenals men dit vroeger met de psalmen gedaan heeft, die in de kerk onder Israel ook niet van meet af alle zijn gezongen in het heiligdom. Ze groeiden aan tot 150 in veel eeuwen, want na de ballingschap werd nog vervaardigd de 137ste psalm.

Laat onze sangbundel ook groeien, daarbij houden we ons stipt aan Gods Woord,
S.
G. G.

Op al de vragen, die onze geachte inzender stelt, hier uitvoerig in te gaan, zou te veel plaats en tijd vergen. Slechts een enkele korte opmerking moge tot antwoord dienen.

Dat de psalmen in het gemeen genomen het karakter dragen van gebeden, blijkt wel het duidelijkst daaruit, dat de oudste tekst van de psalmen was „de gebeden van David“. Achter den oorspronkelijken bundel Psalmen, die door David gedicht

zijn, stond
zoon van I.
De inzender
in engeren
sluit daaro
palmen, t
uit de doo
deze lofsz
de leerpsa
doch deze
ring. De
wel degelij
men, een u
voor het a
Intussche
te maken
de door d
van het N
voor een b
ze als N
Heiligen
meente
den gele
meedeel
duidelijk
poëzie nie
geen „kerk
dienst der

Wat de
God nerge
geen ander
de psalm
achter on
van harte
grond zelf
princiep
hebben.
Vaderen
Psalmen
zoo oger
Ze gingen
de saamk
regel heeft
tuur of v
doen de
Nieuw-Tes
geinsprek
meente bra
goeds ze
samenkom
worden; n
telijk zo
alleen gew
door God
schrift da
gesteld. J
grenslin
boeken vo
niet toeg
wel lezen.
nu ook b
samenkom
was even
den cered
en ook hi
dat het d
op één li
schelijk
mocht. V
diest. 3 :
Paulus sp
geloovigen
der geme
zooals het

We zeg
punt ten
juist acht
te doen g
eenvoudig
Juist de
dat even
voortdure
na de ball
toegevoeg
Testamen
dat het
altoos zal
Gods Gee
lied, dat
door hem
„Psalmen
worden t
Uitgem
niet, en v
onze vade
hebben g
zijn. In
om Gods
en daaro
de Heilig
lied der
uiting va
komen, e
nu de P
zijn op d
geschonk
enige v
dat God
reerd he
ook beb
Openbari
tuurlijk
den wor
Nieuwe
maat te
geven v
Openbari
Daarom
bundel n
wenschte
kunnen
waarin
in het h
Maar
gezangen
we juist

r. Dr.
Tijdschr
Uitgege
gracht 7
Ik zo
periodek
hoek hie
in 'n Ch
van ha
over had